

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

114. Calumnia perfidio sis. contra Longobard.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

in quo esset causa tormentis potius, quam rationibus agenda. Mitte-
ret ab se qui Proregem, plenè prius de omnibus edoctum iuridicè po-
suerent, liceret Longobardo se coram sistere. Audiuit Prorex benignè
admodum Procuratores tres ad hoc missos; Negavit Longobardo esse
opus ad purganda sibi, & sociis obiecta; compertum se tenere ab ex-
ploratoribus Macaum summissis, & primoribus Mandarinis, fuisse hanc
fabulam, malignitate primum furciferi calumniatoris compositam; au-
ctam verò deinde in tantos tumultus, metu improvido, Ministrorum
imprudentium; & aderat præsens Aitais, illorum præcipuus, quem
sui erroris tam euidenter Prorex admouit, vt Quanceum reuersus.
Vicarium suum acriter obiurgaret; cuius suasu, & iudicio sententia
præcoci Franciscum capitis damnasset, mature verò is de se ipse videret
qui eum inter quæstiones barbarè necasset, quæ Aitai testificatio
Francisci famam integravit; cuiusque hospitis, & Ignatii famuli serua-
vit vitam; quos alioqui hominum quantum est scelestissimus Vicarius,
clàm fame confici mandarant, ne qua extaret ansa residua, atrocitatem
parricæ ab se iniustitiæ accusandi; succurrit iis furtim misericordia
idololatrarum qui tenebantur eodem carcere, & ab Longobardo tres
Procuratores, necessaria tribuerunt. Verum enim verò, dum pro alio-
rum vita longè ac sedulo consulit, pro sua ipsemecum vita, tum fama
ed granius laboravit, quòd dedecoret aspersum illi probum Socie-
tatem nostram, omnèque Christianos. Regebat Sciaocum rapacissi-
mus Mandarinus, vtque nulla est vsquam Sinis malitiosior in conciu-
nandis fraudibus natio, Gubernatoris illius inuentum vulgo credita
est accusatio Longobardi foedissima: in Palatij aditu occurrit carta,
in eius manus temerè proiecta, qui primus in illam incideret. Accu-
sabat adultèrij Longobardum; nominabat adulteram; accusatores ede-
bat, sed nominibus tacitis, suburbij quatuor seniores, in quo degebat
Longobardus; iussam colligi cartam Gubernator, ad comitatum suum,
quali rem valde nouam, attonitum fingens, eam nihilominus in cogni-
tionem sui admittit tribunalis, lucrum vndeuis emuncturus; aut ex reo
conuictò; aut ex accusatore falsario. At hic sine mora præuertens ho-
minem Longobardus, superiorem adit Mandarinum, & de reo actor,
in auditorio causarum palam citari aduersarios flagitat ad sustinendam
accusationem. Mandarinus in corruptæ Iudex, & perspicacissimæ probi-
tatis, statim diuinavit, Gubernatoris auarissimi hanc esse itropham, ad
fictum ex iure faciendum, qualem nuper misero Bonzi struxerat, quem
à se vix multa pecunia dimisit. Vocati ergo seniores; contestantur fal-
sò accusationem suo nomini adscriptam: de illa se quicquam nec scisse
vnquam, neque cogitasse; fraudem esse perfidi hominis tuæ ac Patris
innocentiæ conscitam; nec aliud ex iis, quæstione extortem, quæ sibi
affictam scripturam purgare coacti sunt. Imò illorum vius indignitate
rei & dolore flens, affirmabat, si tantum facinus, peregrino tam san-
cto imputasset, fore se suis sempiternum infamem, & cæli dominum,

L 1

114.
Calumnia
perfidiosif.
contra Lon-
gobard.

peccati vltorem pœnis grauibus sensurum : aliundè mulier tormentis rogata, cœlum testem vocabat, externum illum nunquam à se conspectum, ac licet alia fateretur adulterio obiecto non minus pudenda, sed in asserenda Patris innocentia constans hæsit, Deo famuli sui nomen peculiari auxilio ab infamia vindicante, amicum interea præferens Longobardi, & causæ illius studiosum clandestinus prædo Gubernator, laboratos ad illum militare, monere de progressu litis, suam viuis contra omnes pro illa diligentiam commendare, quibus nuntij subdebant, sperare se Patrem grato quoque in illum & magnifico animo futurum. At Pater ingenue certoque professus, ne obolum quidem ex se propterea excussum iri, firmiter institit, causam summo iure cognosci, & perfici, quam ipsius mentem etiam Ethnici plurimum laudatum. Veterator itaque spe cassus emungendæ ex eo pecuniæ, in accusatores illam vertit, nec confessos, nec culpæ conuictos, nec aliàs reos, nisi quod haberent ex quo rapere iudex posset: accitis partibus, Longobardus pronuntiatur infons; Sciaoeci semper innocens vixisse; inuultu calumniam passus. Seniores verò Calumniatores, & morte digni quam iis bonus, & misericors latro multa pecuniaria intolerabili mutauit, Purgatum solenni actione Longobardum, secuta est pariter Catanei prudens & luculenta purgatio; quæ vir sapiens vnus stultorum furentium Prouinciam integram ab insania exemit. Redibat Pechino, natalis regij gratulatione annua publicè perfunctus Taolius, Sciaoecensis tractus Gubernator ex familia Ci na. Huic Longobardus pridem carus, aduerso flumine processit obuiam diel itinere. Illic Mandarinus de Riccio, cuius gratia apud Regem, de rebus nostrorum, & aulae fauore, læta omnia & magna; Longobardus contra de Cataneo; de tumultuante in illum Prouincia Cantonensi, de immanissima illi & fociis iniecta calumnia; de vinculis, cruciatibus & morte Francisci, iniqua, tristia, funesta omnia; quibus grauiter commotus, in defensionem nostrorum promissit mira, sed plura præstitit; nam successurus Aitao mittebatur, cuius munus est iure præcipuo causis capitalibus præsidere, Patrum igitur securus, voluit ipsorum probitatem per omnes fori traductam formas, & apices, illustrem omnibus & perspicuam fieri. Quanceum appullus metropolim, Sciaoceum Præsidi mandat per literas, de vita & moribus Patrum, & Francisci Martinez, seruique Ignatij in eisdem oriundi, iuratis testibus cognoscat iuridicè; ex quibus præter veras laudes, & perspectam diu probitatem rescire nihil potuit. Unde ex militem Præfectis callidum inuestigatorem Macaum submittit qui, serutetur minutim singula de Cataneo, & contubernio illius, de Lusitanis, prodicione, & rerum nouarum suspicionibus; Macai nondum exscenderat, & adiri à nostris se velle indicat. Læti omnes accurrunt, salutatum in Collegium deducunt, vbi angulus non fuit quem præterierit diligentissimus scrutator, miratus valdè stultitiam impuniti nobis armamentarij, cum domi præter libros, armorum nihil vidit; collectos ibidem milites,

milites, scholæ pueros aliquot; & pro militari ad pugnam paratu, literarum, & morum gymnasium quibus tenera ætas fingebatur; hæc & alia de vrbe, ac ciuibus cum ad Aitauum Cian retulisset; pro summa potestate, Aitauus scelerato illi Gubernatoris Vicario edixit à causa abstinere; & illam in quartum transtulit assessorem cui palam semper displicuerat turbulenti, & præproperis decretis rem istam festinari. Contestata lite Assessor statuit: intolerandam noxam toto regno, nulla veri, aut recti specie Patribus impactam dum sollicitando ad bellum populo, & rebellionem, studere vulgati sunt. F. Franciscum Martinez quaestioni per summam iniuriam à Vicario subiectum, & necatum; sententiam capitis ab Aitauo veteri latam contra Ignatium eiusque hospitem; cassam haberi & irritam: diiudicata lite, sistuntur coram in Prætorio partes; Præfecto excubiis delatori, Aitauus Cianus, supercilio terribili, prodi, ait, mortalium sceleratissime, cuius mendaciis innocens periit, hi quo minus perirent per te non stetit; en tuo capiti cœlestis ira iam ingruit; fare tamen, & si quid habes dic; vbi puluis catapultarius? vbi arma à F. Martinez Macaensibus coempta? & hos pueros duos, quorum alteri ab te lepide illusum, criminis etiam videri socios voluisti; hæc tu lucti fame rabida patraisti, meum est illam nunc tibi explere. Ad Proregem ibis, cum hisce tuorum scelerum damnatoris tabulis mortem tuam postulantibus; & his quorum infontem vitam, tam vili pretio venalem habuisti. Si te viuum Prorex remiserit, ego cædi te tamdiu iubebo dum ossa conterantur, & carnes diffiliant, silere ad hæc miser, ore humi defixo, & prouolutus solùmque perpetuo fronte tangens, veniam implorare. Crimen enim confessus, ad hoc Assessori inductum se dixerat vt gratificaretur vrbi Vicario, & contractam ex domibus temerariè dirutis inuidiam ciuium; repetendique ius damni ab eo amoueret, infontibus falsò rebellij conuictis. Vicarius cum suo Aitauo ab Inspectore Iudicum ex aula missis ob iniquissimam Martinezij necem, æternum infames, in suas patrias remissi, quod dedecus tam impatienter quidam accipiunt, vt illud vltroque suspendio extinguere malint quàm viuere. Accusator vitam ab auaro Proregis consanguineo, summa grandi emptam, non sustinuit Quancei ducere, sed quàm longissimè, sempiterno exilio se ipse damnauit. Cataucus causam cuius ipse pars erat maxima, retractari à nouo Aitauo cum audisset, questus apud illum supplicibus literis iniustas sibi calumnias, plenè illas diluebat, missis vna diplomatis, quæ à Mandarinis Nanchini acceperat, ad repetendum cœlum Macaense, & valetudine instaurata, quamprimùm in Sinas redeundum; vt ex eorum chirographis, & sigillis certò cognosceret quàm procul à suspitione falsitatis, se verò cum primùm innueret præsto fore pro eius tribunali ad reuincendos calumniatores; rescripsit Aitauus Cianus valdè humaniter, opus eo præsentente nihil esse ad asserendam innocentiam quæ sole iam sibi clariùs

constitisset; prohinc illam edicto passim ubique proposito ciuitati constare voluit, quo pronuntiabat Cataneum falsa petitiuæ accusatione, purgationes ab eo acceptas edicto inferebat cum Mandarinorum Nanchinensium patentibus literis; iubebatque populum stultè sibi incutitos metus deponere, & esse à Macaensibus securum; Edicti huius fiducia regrediebatur in Sinas Cataneus, cum Sabbatino de Vr̄sis illuc pridem destinato, sed videns adhuc nomen suum proscriptum rebellij, prope urbem Nanchinum pendere; nec edictione integrata forma, legitime deiectum, Sciaoceum diuertit, suoque aduentu quantum exhilarauit Aitaum, tantum cepit animo doloris, tabulam perlegens ad eius palatij decumanam portam, quæ sibi grandibus literis in diem, proximum, vadimonium dicebatur, addebatque fore vltimus, & decretorius causæ dies: qui fuit viri sapientissimi erga illum amoe singularis, Prætorio enim spectatoribus referto in tantæ causæ exitum arrectis; intranti Cataneo, nouo prorsus honoris genere, assurgit Aitaus; nutu iubet accedere propius; quærit cunctis audientibus, sine ille Lazarus Cataneus? & subridens iam, inquit, te nostri Siamenses sibi fecerant Regem; & regni tui annos, Dei imperium nominabant, atque in eam fabulam amicè ludens, tradit illi diploma, innocentie feridicis compertæ probationibus illustrè monumentum. Scribit ad Proregem se coram cognouisse, iniquissima illum calumnia oneratum. Scribit demùm ad Regem, metus ridiculos à Macaensibus, nec posse vnquam, si forte cuperent, de rebellionē cogitare. Sic tutus & Victor Cataneus iter Nanchinum prosequitur; accitit de vr̄sis in aulam à Riccio. Infantis Martinezi pia ossa, ex compedibus & catenis facile agnita, Sciaoceum transfert Longobardus, vbi cohonestatur eius funus concitū etiam Ethnicorum, Christianis eius sanctitatem, istis animi robur deprædicantibus, quod iteratum est solemnus Macai cum sepulchro nostrorum est conditus. Hunc finem habuit tempestas Cantonensis, ex qua perspicue Patribus intelligi datum est, non esse nostrorum mansiones tam lubricis, infestæ in aduenas Prouinciæ motibus, & suspitionibus exponendas, & posse momento prona illarum ruina, extortas in præceps, toto regno trahi.

Sub hæc lugenti fratris nostri Martinezi iacturam Riccio, adest improuisus à P. Pimenta nostrorum per Indiam Inspector, alius frater Societate cum literis, ad inuestigandum Cataium terra missus, ex quo certum deinceps manebit posteris, Cataium & Sinas regnum esse duplici nomine; deinde terrestre in Sinas iter periculis plenum, minimeque tentandum. Iam quidem Riccius, vt aliàs dictum, pro indubitato nostris in Indiam, & Europam confirmat, Marci Pauli, Cataium nullum esse præter partem Sinatum dimidiam; vt fidem Riccio minorem nostri darent, quam Saracenorum quorundam fabulis, fecit Patrum nimia pietas, qui tunc in Mogore agebant; audiebant narrantes de immenso regno inter Septentrionem, & occasum sito; seiuncto

115.
Cataium, &
Sinæ idem
regnum, eius
inuestigator
F. Goes vir
egregius.